7/4405 3417

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SÜRELİDİR

SAYI : B.02.0.007/1300
KONU :

ANKARA
22./6./2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: TBMM Başkanlığı'nın 06.06.2001 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4405-10717 25078 sayılı yazısı.

Konya Milletvekili Sayın Teoman Rıza GÜNERİ'nin, Bakanlığıma tevcih ettiği, 7/4405-10717 esas no'lu yazılı soru önergesi cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Şükrü S. GÜREL
Devlet Bakanı

Ek: Soru önergesi cevabı (3 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

7/4405 -4- 342

Ek-1

SAYIN TEOMAN RIZA GÜNERİ'NİN 7/4405-10717 NO'LU SORU ÖNERGESİNE CEVAPTIR.

Eti Holding A.Ş., Büyük Önder Atatürk'ün önderliğinde 1935 yılında kurulan ve geçmişi Cumhuriyet tarihimize dayanan köklü bir kuruluş olup, bugün geldiği durum itibariyle bor ve alüminyum sektörlerini ana faaliyet alanları olarak belirlemiştir.

Bor, ülkemizin sahip olduğu en önemli madenlerden biridir. Dünya toplam bor rezervinin yaklaşık %63'ü Ülkemizde, %10.3'ü ABD'de, %13.7'si Rusya'da ve diğer rezervler ise Çin, Şili, Bolivya, Peru, Arjantin, Sırbistan ve İran'da bulunmaktadır. Bor mineralleri bazı alanlarda ham olarak kullanılabildiği gibi, genel olarak rafine bor bileşiklerine ve uç ürünlere dönüştürüldükten sonra geniş bir kullanım alanı bulunmaktadır. Cam endüstrisinden, sabun ve deterjanlara, gübre ve tarımsal ilaçlardan aleve dayanıklı malzemelere, nükleer uygulamalara kadar geniş bir kullanım alanı olan bor ürünleri günümüz teknolojisinde önemli bir yere sahiptir. Dünya bor üretimi B_2O_3 bazında 1.5 milyon ton/yıl olup bu üretimin %37'si ABD de yerleşik US Borax Inc., %31'i Eti Holding A.Ş. tarafından gerçekleştirilmektedir. Dünya bor pazarının toplam parasal büyüklüğü 1 milyar 200 milyon US$ olup en büyük bor üreticileri US Borax Inc. ile Türkiye'de Eti Holding A.Ş.'dir.

1970'li yıllara kadar büyük oranda yerli ve yabancı özel şirketler eliyle işletilen ülkemiz bor yatakları; 1978 yılında çıkartılan ve bor madenlerinin devlet eliyle aranması ve işletilmesini düzenleyen 2172 sayılı kanun kapsamında Eti Holding A.Ş.'ne (Etibank) devredilmiştir. Daha sonra 1983 yılında çıkartılan Bor Tuzları ile Nükleer Enerji Hammaddelerinin İşletilmesini, Linyit ve Demir Sahalarının Bazılarının İadesini Düzenleyen 2840 sayılı Kanunun 2. maddesi "Bor tuzları uranyum ve toryum madenlerinin aranması ve işletilmesinin devlet eliyle yapılacağı ve bu madenler için 6309 sayılı Maden Kanunu gereğince gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine verilmiş ruhsatlar iptal edilmiştir." şeklindedir. Ayrıca 1985 yılında çıkartılan 3213 sayılı Maden Kanununun 49. maddesinde de bor madenleri ile ilgili olarak; "2840 sayılı Kanun hükümleri saklıdır." denilmiştir. Bu nedenle ülkemiz bor madenleri, bor ürünlerinin birbirlerinin yerine ikame edilebilir niteliklerinden dolayı satış fiyatları ve miktarlarının taşıdıkları hassasiyet de göz önüne alınarak Eti Holding A.Ş. tarafından işletilmekte, üretilmekte ve satılmaktadır.

Eti Holding A.Ş.'nin bor yanında diğer ana faaliyet alanı alüminyum sektörüdür. Eti Holding A.Ş.'nin bağlı ortaklıklarından Eti Alüminyum A.Ş., madenden uç ürünlere kadar entegre üretim yapan ülkemizdeki tek kuruluştur. Seydişehir Alüminyum Tesisleri, 1970 yılında Sovyet teknolojisi ile kurulmuş olup sıvı alüminyum üretim kapasitesi 60 bin ton/yıl'dır. Tesislerde yöredeki 37 milyon ton boksit rezervi işlenerek, sadece 20 US$/ton değerindeki boksit madeninden, ortalama 1.600-2.000 US$/ton değerinde olan külçe alüminyum ve alüminyum ürünleri üretilmektedir.

Ülkemizde, yılda 400-500 milyon US$ alüminyum ürünü ithalatı yapılmakta olup, Seydişehir Alüminyum Tesisleri ülkemiz külçe alüminyum ihtiyacının yaklaşık üçte birini karşılayarak, yılda yaklaşık 100-120 milyon US$ döviz ikamesi sağlamaktadır.

Bugün gelinen durum itibariyle, yıllarca Seydişehir Alüminyum Tesislerine gerekli olan yatırımlar zamanında yapılamadığından, Tesislerin teknolojisi eskimiş ve günün şartlarına göre rekabet edebilme özelliği azalmıştır. Bu nedenle, Tesislerin daha etkin bir

7/4405 3435

şekilde çalıştırılıp ekonomiye katkısının artarak devamı için, modernize edilmesi ve kapasite artırımına gidilmesi gereklilik arz etmektedir. Bu çerçevede mevcut tesislerin kapasitesini 60 bin ton/yıl'dan 110 bin ton/yıl'a çıkartılmasını hedefleyen Modernizasyon ve Kapasite Artırımı Projesi gündeme getirilmiştir.

Yukarıda arz edilen özet bilgiler çerçevesinde Soru Önergesinde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız aşağıda verilmiştir.

Soru-1: ***Bakanlığınızın Eti Holding A.Ş.'nin özelleştirilmesine ilişkin net görüşü nedir?***

Cevap-1: Bilindiği üzere 23.11.2000 tarihli Bakanlar Kurulu toplantısında bor ve alüminyum sektörlerinin ülkemiz açısından öneminin bilinci ile mevcut durumları görüşülerek, bor konusunda *"bor cevherimizin daha verimli bir şekilde üretimi ve daha akılcı bir politikayla pazarlanması"* **ile alüminyum konusunda "*Seydişehir'de yeni bir yatırımın gerçekleştirilmesi ve alüminyum üretiminin bir yandan artırılarak öte yandan da daha verimli ve ucuz hale getirilebilmesi için çalışmalar yapılması*" hususlarında ilke kararı alınmıştır. Buna rağmen Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 20.12.2000 tarih ve 2000/92 sayılı kararı ile Eti Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü özelleştirme kapsamına alınmıştır.**

Ancak Bakanlığımız söz konusu özelleştirme kararını doğru bulmamış olup, söz konusu kararın değiştirilmesi hususu Bakanlığımızca Bakanlar Kurulu'nun değişik tarihlerdeki toplantılarında gerekçeleri de açıklanarak gündeme getirilmiş ve bu çabaların sonucu olarak neticede Bakanlar Kurulunda Eti Holding A.Ş.'nin özelleştirme kapsamından çıkartılması için ilke kararı alınmıştır. Bu çerçevede, Eti Holding A.Ş.'nin özelleştirme kapsamından çıkarılması ile ilgili gerekli işlemlerin yapılması için konu Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na yazılı olarak bildirilmiştir.

Bakanlığımız, ülkemizin en değerli yeraltı zenginliği durumundaki bor tuzlarının Türkiye ekonomisine katkısının azami seviyelere yükseltilmesi ve istikrarlı bir yapı içerisinde kalıcı ve uzun vadeli olarak devamı için, bor tuzlarının Devlet eliyle işletilmesinin hem yasal bir zorunluluk, hem de ülke menfaatleri için bir gereklilik arz ettiği düşüncesindedir.

Soru-2: ***Özelleştirme Yüksek Kurulu bünyesinde oluşturulan özelleştirmeye ilişkin çalışma grubuyla temaslarınız ne şekilde yürümektedir? Bu konuda Bakanlığınızın görüşleri alınmakta mıdır?***

Cevap-2: Özelleştirme Yüksek Kurulu bünyesinde oluşturulan özelleştirme grubu ile yapılan toplantıda, Eti Holding A.Ş.'nin özelleştirilmesine yönelik çalışmalarda kullanılmak üzere Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nca istenilen bilgi ve dokümanlar söz konusu toplantıda Eti Holding A.Ş. yetkililerince Özelleştirme İdaresi Başkanlığı yetkililerine verilmiştir.

Soru-3: ***Bakanlar Kurulu'nun ilke kararından sonra Özelleştirme Yüksek Kurulundaki çalışmalarla ilgili Bakanlığınızın tavrı ne şekilde olmuştur?***

Cevap-3: Bakanlığımız, Bakanlar Kurulu'nun Eti Holding A.Ş.'nin özelleştirme kapsamından çıkarılmasına yönelik olarak almış olduğu ilke kararını Özelleştirme

İdaresi Başkanlığı'na göndermiştir. Bakanlığımızın Eti Holding A.Ş.'nin özelleştirilmemesi gerektiği ile ilgili net görüşü gerek kamuoyu gerekse hükümet çalışmalarında bilinmektedir.

Soru-4: ***23 Kasım 2000 tarihli Bakanlar Kurulu toplantısında Eti Holding'in yeniden yapılandırılması ve daha verimli hale getirilmesi konusu ele alınmış ve Seydişehir Alüminyum Tesisleri için yeni bir yatırım gerçekleştirilmesi için çalışma yapılması kararı alınmıştı. Bu hususlarla ilgili gerçekleşme olarak neler yapılmıştır?***

Cevap-4: Eti Holding A.Ş.'nin ana faaliyet alanlarından biri olan alüminyum sektörünün mevcut durumu 23.11.2000 tarihinde yapılan Bakanlar Kurulu'nda görülmüş ve *"Seydişehir'de yeni bir yatırımın gerçekleştirilmesi ve alüminyum üretiminin bir yandan artırılarak öte yandan da daha verimli ve ucuz hale getirilebilmesi için* ***çalışmalar*** *yapılması"* **konusunda ilke kararı alınmıştır. Söz konusu ilke kararı doğrultusunda, Seydişehir'de gerçekleştirilmesi düşünülen modernizasyon ve kapasite artırımı projesi ile ilgili bir rapor Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'na gönderilmiş ve yaklaşık 300-400 milyon US$ civarında bir yatırım ile tesislerin daha modern bir teknolojiye kavuşturulması için gerekli Yüksek Planlama Kurulu kararının istihsali Bakanlığımızca istenmiştir. Ayrıca, söz konusu projenin bölge ekonomisi ve alüminyum sektörü açısından taşıdığı öneme istinaden, projeye ilişkin nihai değerlendirmenin yapılabilmesi ve Yüksek Planlama Kurulu Kararı'nın çıkartılabilmesi için Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Bakanlığımızdan Eti Holding A.Ş.'nin Bağlı Ortaklığı Eti Alüminyum A.Ş. hakkında bazı bilgiler talep etmiştir. Söz konusu bilgiler Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'na gönderilmiş olup Yüksek Planlama Kurulu'nun bu konudaki nihai kararı beklenmektedir.**